

ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - (၂၁) ရာစု ပင်လုံ
ဒုတိယ အစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသော

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ
လူမျိုးအလိုက်ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိသည့်

စီးပွားရေးကဏ္ဍ

ဖက်ဒရယ်စနစ်စီးပွားရေးဆိုင်ရာစာတမ်း

၁။ နိဒါန်း

ပင်လုံစာချုပ်အားဖြင့် ပြည်မနှင့် ပြည်နယ်များက မြန်မာပြည်၏ လွတ်လပ်ရေးကို အတူတကွ ရယူနိုင်ခဲ့သော်လည်း ပြည်နယ်များကို ကိုယ်စားပြုခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ အမျိုးသား တန်းတူရေး နှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးများ ငြင်းပယ်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးကို အခြေခံသည့် အကြောင်းတရားများအား မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက် နည်းမှန်လမ်းမှန်ဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ရာမှ စတင်ပြီး နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်အဖြစ် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေပြဿနာများကို ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးသည်လည်း ချည်နဲ့အားနည်းခဲ့ရကာ ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရပါသည်။

ယနေ့ဖြစ်ပေါ်နေသော နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းအရ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများမှ ရရှိသည့် ရလဒ်ဖြင့် တည်ဆောက်မည့် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အခင်းအကျင်း အသစ်သည်သာလျှင် မိမိတို့နိုင်ငံအတွက် ထိခိုက်ရှနာမှု အနည်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု မိမိတို့ကရင်အမျိုးသားများအနေဖြင့် ယုံကြည်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အခြေခံသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အာဏာသည် ပြည်သူလူထုထံမှ ဆင်းသက်စေရမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်၏ မူလစုစည်းမှု အခြေခံဖြစ်သည့် မတူညီ ကွဲပြားသော ပြည်နယ်များပေါင်းစုထားသည့် ပြည်ထောင်စုအား ပြည်နယ်များထံသို့ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ကျင့်သုံးခြင်း အခြေခံဖြင့် ပေါင်းစည်းမှသာလျှင် မတူကွဲပြားခြားနားသော တိုင်းရင်းသားများအကြား အပြန်အလှန် လေးစားသမှုပြုတန်ဖိုးထားခြင်း၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ယုံကြည် သက်ဝင်မှုဆိုင်ရာ အယူဝါဒ စသည်တို့တွင် တန်းတူရည်တူ ဆက်ဆံခြင်းခံရကာ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို ရရှိပြီးငြိမ်းချမ်းသည့်နိုင်ငံကို ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံ့စီးပွားရေးကောင်းမွန်ရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ဆက်စပ်နေသလို ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပြည်နယ်များအား ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ခြင်းတို့သည် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးမူဝါဒများ ချမှတ်ရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်သော်လည်းကောင်း ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သော ပြည်နယ်များသည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ကိုယ်စားပြုမှု၊ ပါဝင်မှုနှင့်ဆုံးဖြတ်မှုတို့ ရှိစေမည့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းပိုင်ခွင့် ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်စေသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်းနှင့် ပယ်ဖျက်ခြင်းများကို နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ ရလဒ်များနှင့်အညီ ပြုလုပ်ကာ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်း၍ ကာကွယ်ထားရမည် ဖြစ်သည်။

၂။ အရင်းခံအကြောင်းတရား

မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာနေရသည်မှာ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အတူ ဖြေရှင်းရန်ပါရှိလာသည့် နိုင်ငံရေးပြဿနာအား မဖြေရှင်းနိုင်မှုနှင့် ၎င်းမူလပြဿနာ အရင်းအမြစ်အား မဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းနှင့်အတူ ထပ်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးဆက်များကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် စီးပွားရေးအရ ကျရှုံးခဲ့ရသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလွန်ကဲခြင်း၊ ကောင်းမွန်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်မရှိခြင်းနှင့် ခေတ်နှင့်လျော်ညီ သည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ မူဝါဒအပေါ် အခြေခံသည့်စနစ်၊ ယန္တရားများ မတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့် မဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်း စသည်တို့သည်လည်း နိုင်ငံစီးပွားရေး တိုးတက်မှုကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေသည့် အရင်းခံအကြောင်းအရာများ ဖြစ်ပါသည်။

ကောင်းမွန်သော စီးပွားရေးစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အသင်းအဖွဲ့များ အားကောင်းရှင်သန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ပြည်နယ်အစိုးရ များတွင်လည်း ၎င်းတို့ရရှိရမည့် ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှုကိုယ်ဖန်တီးခွင့် အာဏာအပ်နှင်းခြင်းခံရရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်က ထိုအခွင့်အာဏာများကို နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ ပြဋ္ဌာန်းကာ အကာအကွယ်ရှိစွာ ရရှိပိုင်ဆိုင်ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်ပါသည်။ စီးပွားရေး စီမံအုပ်ချုပ်ခန့်ခွဲမှု ကောင်းမွန်ရေးအတွက် စီးပွားရေးနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း (Decentralization) မဟုတ်ဘဲ ဗဟိုချုပ်ကိုင်ခွင့် မရှိသော အာဏာကျင့်သုံးရေး ဖက်ဒရယ်စနစ် (Non-Centralized Power Federalism) ဖြင့် လက်တွေ့ကျသည့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းပိုင်ခွင့်ကို စတင် အကောင်အထည်ဖော်ကာ မိမိတို့ရည်မှန်းသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်း စဉ်ကို စတင်ရမည် ဖြစ်သည်။

၃။ ဖက်ဒရယ်စနစ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်

- (က) မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအားလုံး တရားမျှတပြီး တန်းတူညီမျှစွာ တိုးတက် အောင်မြင်ခွင့်ရှိရန်။
- (ခ) မိမိဒေသနှင့် ဒေသခံပြည်သူလူထု၏ ကောင်းကျိုးအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသော ပြည်နယ်များ၌ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းရှိရန်။
- (ဂ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးများတွင် ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲပြီး အားလုံးပါဝင်မှုရှိသော စီးပွားရေးမူဝါဒများကို ချမှတ်အကောင်အထည် ဖော်ရန်။
- (ဃ) အခွင့်အလမ်းနည်းပါးသော၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်သော၊ ခုခံနိုင်စွမ်းနည်းပါးသော (Vulnerable) လူမှုအသိုက်အဝန်းများအတွက် အခွင့်အလမ်း ဖော်ထုတ်မြှင့်တင်ရန်။

ဆင်းရဲမှုလျော့ချရန်၊ လူနေမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မားတိုးတက်ရန်နှင့် အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းနှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းဖော်ထုတ်ရန်။

- (c) လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအား ပန်ဆောင်မှု၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍများ၌ ဟန်ချက်ညီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေပြီး အရှေ့တောင်အာရှနှင့် နိုင်ငံတကာတွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိရန်။

၄။ အခြေခံမူများ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို အခြေခံသည့် စီးပွားရေးစနစ်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အခြေခံမူများကို သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းစဉ်ငယ်အလိုက် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

(က) အားလုံးလွှမ်းခြုံသောစီးပွားရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ

- (၁) ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို ဦးတည်၍ အစိုးရမှ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ မူဝါဒ၊ ပံ့ပိုးမှု တို့ဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ဦးဆောင်မောင်းနှင် ဖော်ဆောင်သော စီးပွားရေး စနစ်မှသည် လူနေမှုအဆင့်အတန်းမြင့်မားရေး၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးမှု ကွာဟခြင်းကို လျော့ချရမည်။ (Market-Led, Private Sector Driven, Facilitated By Government)
- (၂) အများပြည်သူက လွတ်လပ်ပြီးတရားမျှတမှုကို အခြေခံသည့် ရွေးကောက် တင်မြောက်ထားသော ပြည်နယ်အစိုးရသည် မိမိပြည်နယ်၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးမှု အတွက် စီးပွားရေးနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ် အကောင် အထည်ဖော်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။
- (၃) ပြည်တွင်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကြား လွတ်လပ်မျှတစွာ ဥပဒေနှင့်အညီ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။
- (၄) ပြည်သူလူထုအကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှုသော စီးပွားရေးမူဝါဒများကို ပွင့်လင်း မြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှုနှင့်တာဝန်ခံမှုရှိစွာချမှတ်ရမည်။
- (၅) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူနေမှုဘဝ သဟဇာတဖြစ်စေသည့် ရေရှည် တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုဦးတည်ရမည်။
- (၆) ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နေဆဲ ကာလ တွင် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို အစိုးရ၊ တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (Nationwide Ceasefire Agreement-NCA) လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော ကရင်တိုင်းရင်းသား

လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ (Karen Ethnic Armed Organizations - KEAOs) နှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် နိုင်သည့် ယန္တရားတည်ဆောက်ကာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

- (ခ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအကြား စီးပွားရေးကဏ္ဍ ဆက်ဆံရေး ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ
 - (၁) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေနှင့် ငွေကြေးမူဝါဒ (Monetary Policy) ကို ဗဟိုဘဏ်မှတစ်ဆင့် ချမှတ်နိုင်ခွင့်အာဏာ အပြည့်အဝရှိသော်လည်း အခွန်နှင့် အစိုးရသုံးစွဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒ (Fiscal Policy) များ ချမှတ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ပြည်နယ်များ အားလုံးနှင့် ခွဲဝေရမည်ဖြစ်သည်။
 - (၂) အခွန်၊ အစိုးရသုံးစွဲမှု အပါအဝင်ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အခြားစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနှင့် မူဝါဒများ ရေးဆွဲချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို မည်သည့်ကဏ္ဍ၊ မည်သည့်အတိုင်းအတာရှိသည်ကို ရှင်းလင်းစွာခွဲဝေပြီး ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်ရမည်။
 - (၃) ပြည်ထောင်စုအဆင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ ချမှတ်ရာတွင်သော် လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်စပ်မှုရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်သော် လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။
 - (၄) ပြည်ထောင်စုအဆင့် စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေး မူဝါဒများကို ရေးဆွဲချမှတ်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုတွင်းရှိ ပြည်နယ်များ၏ ဝိသေသအင်္ဂါရပ် များကို ခြုံငုံထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ အားလုံးတပြေးညီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်ရရေးကို ရှေးရှုရမည်။
 - (၅) ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများ အတက်အကျတို့ကို ချောမွေ့မှုရှိစေရန် ပြည်ထောင်စု အဆင့် တည်ငြိမ်ရေး ရန်ပုံငွေတစ်ရပ် အပါအဝင် အခြားငွေကြေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ များကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ဦးစီးချမှတ်ရမည်။
 - (၆) ပြည်ထောင်စုအဆင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များသည် ပြည်နယ်များ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များနှင့် သဟဇာတ ရှိစေရမည်။

- (၇) ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်များအဆင့် လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက် အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သောဘဏ္ဍာငွေများရရှိရန် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့အကြား အခွန်ကောက်ခံခြင်း သဘောတူညီထား သော စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များ တွင် ထပ်တူပြုအာဏာများ (Concurrent Powers) ကျင့်သုံးရမည်။
- (၈) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ အပါအဝင် အခြား နိုင်ငံများ နှင့် ကုန်သွယ်ရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်မည့် အစီအစဉ်များ (ဥပမာ - ဒေသတွင်း အမျိုးသားစင်္ကြန်နှင့် ကုန်သွယ်ရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာများ National Corridor And Trade Development Strategies) ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရများ၊ ဒေသခံစီးပွားရေးလုပ်သားများ၊ အခြားသက်ဆိုင်သူများ နှင့်ညှိနှိုင်းကာ ၎င်းတို့အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် အစီအစဉ်များပါဝင် စေရမည်။
- (၉) ထုထည်နှင့် သက်ရောက်မှု ပမာဏကြီးမားသော စီမံကိန်းကြီးများ (Mega Projects) အကောင်အထည်ဖော်သည့် ကိစ္စများတွင် တိုင်းပြည်နှင့်ပြည်သူအတွက် အမှန်တကယ်အကျိုးပြုသည်မပြုသည်ကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ အကြားညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ သက်သေပြနိုင်သော အချက်အလက်များ (Evidence Based) အပေါ်အခြေခံကာသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ချက်ရမည်။
- (၁၀) ပြည်ထောင်စုအဆင့် စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မူဝါဒများ သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ပြည်နယ်များအားလုံးရှိ တန်ဖိုးမြှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ (Value Added Activities) ကို မြှင့်တင်ကာ ကဏ္ဍအလိုက် ပေါင်းစည်းဆောင်ရွက်မှု ကွင်းဆက်လုပ်ငန်းစဉ် (Value Chain) များအဖြစ် ပေါင်းစပ်နိုင်ခြင်း ရှိရမည်။
- (၁၁) နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (State-owned enterprises) အားလုံးကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများပြန်လည်ဆန်းစစ်၍ အရှုံးပေါ်နေမှုများကို ပြည်သူလူထုအတွက် အကျိုးရှိသည့် လက်တွေ့ကျသော နည်းလမ်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။
- (၁၂) ပြည်နယ်တွင်း အရည်အသွေးရှိသော ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများထွန်းကားရေးနှင့်နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရေးကို ရှေးရှု၍ ဒေသခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏

လုပ်ငန်းများ အားလုံးသည် နိုင်ငံတကာက သတ်မှတ်ထားသော အရည်အသွေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေး ရေရှည်တည်တံ့မှုစံနှုန်းများနှင့်အညီ စံချိန်စံနှုန်းများ သတ်မှတ်ရေးနှင့်ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို ပြည်နယ်အစိုးရများက ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

- (၁၃) ဒေသအတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်အစိုးရများ သည် ဒေသခံများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှု မရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၁၄) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လွတ်လပ်သော အသင်းအဖွဲ့များ (Institutions) ပေါ်ပေါက်လာစေရန်နှင့် အားကောင်းလာစေရန် မြှင့်တင်အားပေးပြီးထိရောက်စွာ အထောက်အကူ ပြုနိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။
- (၁၅) ပြည်နယ်အစိုးရများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လုပ်ငန်းခွင်လုံခြုံမှုနှင့် အခြားသောလိုအပ်မည့် စည်းကမ်းချက်များ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်စေရေး အကောင်အထည်ဖော်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိရမည်။
- (၁၆) ပြည်နယ်အစိုးရများသည်ပြည်ထောင်စုမှအမှီအခိုကင်းပြီး ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒရှင်များ ဆန္ဒအရ စီးပွားရေး စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းရှိစေရမည်။

(ဂ) လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးမှု

- (၁) စီးပွားရေး စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ ချမှတ်ရန်နှင့် ယင်းဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဒေသအစိုးရများတွင် အာဏာသက်ရောက်မှုနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာမြှင့်တင်ပေးသည့် ဌာနများအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့အစည်းများရှိစေရမည်။
- (၂) စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များရှိ ပြည်သူများမှ တင်မြှောက်သည့် ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ၊ ဥပဒေပညာရှင်များ၊ အသိပညာရှင်များနှင့် အတတ်ပညာရှင်များ၊ ဒေသခံတိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင် ရေးဆွဲခွင့် ရှိရမည်။
- (၃) ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်း ဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် အစိုးရ၊ ဒေသခံ၊ ဌာနတိုင်းရင်းသား၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်း

များမှ ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကို အခြေခံသည့် ယန္တရား တည်ဆောက်ကာ ဖြေရှင်းခြင်း ရှိရမည်။

(၄) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသခံတိုင်းရင်းသား လုပ်ငန်းရှင်များ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသား အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ဒေသခံတပိုင်တနိုင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ ပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်း ဖန်တီးပေးရမည်။

(ဃ) ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများ

(၁) နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (State-Owned Enterprises) အရှုံးပေါ်မှု များကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့က ပြန်လည် ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထုအတွက် အကျိုးရှိသည့် လက်တွေ့ကျသော နည်းလမ်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။

(၂) ဒေသတွင်းလာရောက်လုပ်ကိုင်သော ပြည်တွင်းပြည်ပ အကြီးစား ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများတွင် အမျိုးသမီးထု ကိုကိုယ်စားပြုသည့် ကိုယ်စား လှယ်များ အပါအဝင် ဒေသခံ ပြည်သူများနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

(၃) အမျိုးသားကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒ ရေးဆွဲရာတွင် ပြည်နယ်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၏ ပါဝင်မှုကို အထူးထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည်။

(၄) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အတွင်း အထူးအရေးပါသော ကုန်စည်များအတွက် မူဝါဒ သို့မဟုတ် အစီအမံများ ချမှတ်ခြင်းရှိရမည်။

(၅) ဒေသတွင်း ကုန်သွယ်မှု အကန့်အသတ်များ ဖြေလျှော့ပြီး ပြည်တွင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုကို အားပေးရမည်။

(၆) ပြည်နယ်များတွင် လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်ရေးအသင်းများကို ထူထောင်ပြီး အစိုးရ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာတွင် အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးဖလှယ်နိုင်ခြင်းရှိရမည်။

(၇) ဒေသတွင်း ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများတွင် ကရင်တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

(င) သဘာဝသယံဇာတများနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

(၁) ပြည်သူလူထုသည် သဘာဝသယံဇာတများ၏ ပိုင်ရှင်များဖြစ်ကာ သယံဇာတ များကို တူးဖော်ရောင်းချခြင်း လုပ်ငန်းများသည် ပြည်သူလူထုကို အမှန်တကယ်

အကျိုးပြုစေရန် ဥပဒေများ ရေးဆွဲချမှတ်၍ ယင်းဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက် ရမည်။

(၂) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးများ လျော့ပါးရေးကို သေချာ စေရန်နှင့် ယင်းဆိုးကျိုးများ ဖြစ်စေသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများကို ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းရှိရမည်။

(၃) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးများ မဖြစ်စေရန် သို့မဟုတ် နည်းနိုင်သမျှနည်းရန် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့်အညီ လွတ်လပ်သော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များမှ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စနစ်တကျဆန်းစစ်၍ (Environmental and Social Impact Assessments) စီမံကိန်းများ လုပ်သင့်မလုပ်သင့် သုံးသပ် အကဲဖြတ်စေရမည်။

(၄) တွင်းထွက်သယံဇာတ အရင်းအမြစ် တူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်း မြင်သာမှု ဖော်ဆောင်ရေး (Extractive Industries Transparency Initiative - EITI) လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ကဏ္ဍတစ်ရပ်ရှိစေရမည်။

(၅) ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများသည် သဘာဝအရင်းမြစ်များ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရန်အတွက် ယင်းတို့အား ထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ပြည်တွင်း နှင့် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများကို အသုံးပြု၍ စနစ်တကျဖြစ်သော ထုတ်ယူ သုံးစွဲမှုဖြင့် လုပ်ဆောင်စေရမည်။

(၆) ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ချက်နှင့်ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်မှုတို့အပေါ် ပြည်နယ်အစိုးရက တုန့်ပြန်နိုင်သည့် ယန္တရား (Feedback Mechanism) တစ်ခုရှိရမည်။

(စ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ အခန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာအခြေခံမှုများ

(၁) ပြည်နယ်အစိုးရများ အနေနှင့် မိမိပြည်နယ်တွင်း အခြေအနေနှင့် လိုအပ်ချက် များကို ထင်ဟပ်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေ (Budget) ရေးဆွဲခွင့်၊ အခွန်ဘဏ္ဍာ ကောက်ခံပိုင်ခွင့် (Revenue Raising) အာဏာအပြင် မည့်သည့်ကဏ္ဍတွင် မည်မျှသုံးစွဲ (Expenditure) ရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိစေရမည်။

- (၂) ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များကို မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲခွင့်နှင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခွင့် ဆိုင်ရာ လုံလောက်သော အခွင့်အာဏာများကို အပ်နှင်းရမည်။
- (၃) ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတကာမှ ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ချေးငွေအထောက်အပံ့အကူအညီများကို ရယူနိုင် ရမည်။
- (၄) စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသတွင်း တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှု ရှိစေရေးအတွက် ပြည်နယ်အစိုးရများအား ထိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်များတွင် ဦးစားပေးအဖြစ် ပါဝင်ရန် သတ်မှတ်ရမည်။
- (၅) ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် မိမိပြည်နယ်အတွင်းရှိ ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွား အတွက် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစီအစဉ်နှင့် မူဝါဒများကို ရေးဆွဲချမှတ် အကောင်အထည်ဖော် (State Development Plan and Policy) ရေးတို့ကို လွတ်လပ်စွာ ဦးဆောင် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။
- (၆) ပြည်နယ်များတွင်းရှိ ဒေသခံပြည်သူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ မိမိပြည်နယ် တွင် လာရောက်လုပ်ကိုင်သော နိုင်ငံတကာမှ တရားဝင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်တိုးတက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသည့် ဥပဒေနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံ (Legal and Physical Infrastructure) များကို ပြည်နယ်အစိုးရများမှ ဦးဆောင်ချမှတ် ဖန်တီးပေးရမည်။
- (၇) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မူများချမှတ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ နည်းပညာ၊ ဈေးကွက်နှင့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရာတွင်လည်းကောင်း ဒေသခံ တိုင်းရင်းသား လုပ်ငန်းရှင်များ၊ စီးပွားရေးအသင်းအဖွဲ့များ၊ တက်သစ်စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အခြား တပိုင်တနိုင်လုပ်ငန်းများကို ထိတွေ့ဆက်ဆံခွင့်ပေး၍ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ရမည်။
- (၈) ပြည်နယ်အစိုးရများအနေဖြင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ တဆင့် ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် အသက်အိုးအိမ်တို့ကို ကာကွယ်ရေး (ဒေသခံ လုပ်သားများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း ပေါ်ပေါက်လာရေး၊ လုပ်ငန်းခွင် လုံခြုံရေး၊ လူမှုဘဝဖူလုံရေး) ၊ ဒေသခံပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ

တိုးတက်အောင်မြင်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးတို့အပေါ် အထောက်အကူပြုအောင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိရမည်။

- (၉) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် အာဏာခွဲဝေမှုများ ရှိသကဲ့သို့ ပြည်နယ်များအတွင်း သက်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရ (ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ မြို့) အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်ဆင့်သို့လည်း အာဏာခွဲဝေမှုများ ရှိရမည်။
- (၁၀) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်၌ရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုကင်းပြီး လွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲခွင့် ရှိရမည်။
- (၁၁) ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတကာမှ ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ (Technical Assistance) နှင့် ငွေကြေးအထောက်အပံ့အကူအညီများကို ရယူနိုင်ရမည်။
- (၁၂) ပြည်နယ်အကျိုးစီးပွားအတွက်အရေးကြီးသည့် အထူးဦးစားပေး ကဏ္ဍဆိုင်ရာ စီးပွားရေးမူဝါဒများ (ဥပမာ - စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေး၊ စားသောက်ကုန် လုပ်ငန်း၊ ရေလုပ်ငန်း၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၊ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး၊ အထူး စီးပွားရေးဇုန် စသည်) ချမှတ်ဆောင်ရွက်သည့်ဖြစ်စဉ်တွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များရှိ ပြည်သူများမှ တင်မြောက်သည့် ဒေသန္တရအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ၊ ဥပဒေပညာရှင်များ၊ အတတ်ပညာရှင်များနှင့် အသိပညာရှင်များ၊ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်ခွင့် ရှိရမည်။
- (၁၃) ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ တာဝန်ခံ၊ တာဝန်ယူမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် အစိုးရ၊ ဒေသခံ၊ ဌာနတိုင်းရင်းသား၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်း များအကြား အပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် လမ်းကြောင်းများ၊ အခြေအနေများ ဖန်တီးမှုကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ အားပေးရမည်။
- (၁၄) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် မိမိပြည်နယ်တွင်း လူမှုစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အစိုးရ ဝယ်ယူသုံးစွဲခြင်းများ (Government Procurement) ဆောင်ရွက်ရာ တွင် (ဥပမာ - တင်ဒါများကြေညာခြင်း) ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု ရှိစေရမည်ဖြစ်ပြီး၊ မိမိပြည်တွင်းလူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ဖန်တီးရေး၊ ဒေသခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းရစေရေး၊ နည်းပညာတိုးတက်ရရှိရေးတို့ကို အခြေခံ ရမည်။

- (၁၅) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် သဘာဝအရင်းမြစ်များ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရန် အတွက် ယင်းတို့အားထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင် စနစ်ကျသော ထုတ်ယူသုံးစွဲမှု စနစ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်မည်။
- (၁၆) ပြည်နယ်၏အကျိုးစီးပွားနှင့် ကိုက်ညီသော အသေးစား၊ အလတ်စား၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို (အထူးသဖြင့် ဒေသခံ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက ဦးဆောင်သော) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် အခွင့်အလမ်းများကို ပြည်နယ်အစိုးရက ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (၁၇) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် စီးပွားရေးမူဝါဒကို ဩဇာ သက်ရောက်ရန် သင့်လျော်၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကြိုတင် စီစဉ်မှုများ ထားရှိရမည်။
- (၁၈) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အထူးသဖြင့် ဒေသခံနယ်မြေများရှိ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ရမည်။
- (၁၉) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်ရာတွင် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း ဖန်တီးရေး၊ နည်းပညာ သုံးစွဲရေးတို့ကို အခြေခံပြီး အခွန်ဘဏ္ဍာ ရရှိစေရေးကို အားပေးခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထုအား အကျိုးပြုခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အစီအမံရှိရမည်။
- (၂၀) ဒေသအစိုးရများ (Subnational Governments) သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာ အကောင်အထည်ဖော်မှုများကြောင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက် သို့မဟုတ် ဒေသတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် လွန်ကဲသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး မဖြစ်ပေါ်ရေး ကြီးကြပ်ရမည်။ M&E လုပ်ဆောင်ရမည်။
- (၂၁) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် အတိတ်ကကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ စိန်ခေါ်မှု များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းနှင့် ယင်းအတွက် လိုအပ်သော ချိန်ညှိမှုများ ပြုလုပ်ပြီး ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင်သော ယှဉ်ပြိုင်မှုကို အားပေးရမည်။
- (၂၂) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအားလုံးသည် နိုင်ငံတကာ က သတ်မှတ်ထားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေး ရေရှည် တည်တံ့မှု စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရမည်။

- (၂၄) အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ပြည်နယ်အစိုးရ အုပ်ချုပ်မှုအောက်၌ရှိပြီး ဒေသအကျိုးစီးပွားနှင့် ကိုက်ညီသော လုပ်ငန်းများ အဖြစ် တည်ရှိရန် ပြည်နယ်အစိုးရ၌ တာဝန်ရှိသည်။
- (၂၅) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားလုပ်ငန်းရှင်များ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသား အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ဒေသခံ တပိုင်တနိုင် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ ပါဝင်စေရမည်။ ထို့ပြင် အရင်းအနှီးအခွင့်အလမ်းများလည်း ဖန်တီးပေးရမည်။
- (၂၆) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် စီးပွားရေးမူဝါဒကို ဩဇာ သက်ရောက်ရန် သင့်လျော်၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကြိုတင် စီစဉ်မှုများ ထားရှိရမည်။
- (၂၇) ပြည်ထောင်စု၊ ပြည်နယ်နှင့် ဒေသန္တရ အစရှိသည့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသော အစိုးရအဖွဲ့ အဆင့်တိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အရ အသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်။
- (၂၈) ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များတွင်အရ အသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း ရေးဆွဲခွင့်နှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာ ကောက်ခံပိုင်ခွင့်၊ သုံးစွဲပိုင်ခွင့်နှင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်တို့ ပါဝင်ရမည်။
- (၂၉) ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ကောက်ခံရရှိသော ငွေကြေးနှင့် သုံးစွဲမည့် ငွေကြေး ကိစ္စရပ်များ အပေါ် ပြည်သူများအနေဖြင့် သိရှိပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။
- (၃၀) ပြည်နယ်များအကြား တိုင်းတာ၍ရရှိနိုင်သော အညွှန်းကိန်း (Indication Based) နှင့် ရင်းမြစ်အခြေပြု (Derivation Based) တို့ပေါင်းစပ်ထားသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာ ခွဲဝေခြင်းအစီအမံအား ထားရှိရမည်။
- (၃၁) လူဦးရေ၊ ပထဝီအနေအထား၊ ဝင်ငွေ၊ ကုန်ကျစရိတ်၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှု၊ ပညာရည်အဆင့်များနှင့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများအပေါ် အခြေခံသည့် မျှတမှု အခြေခံ ငွေပေးချေမှုစနစ် (Horizontal Equalization Payment System) ကို ပြည်နယ်များအကြား တည်ဆောက် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။
- (၃၂) သဘာဝသယံဇာတ အခွန်ဘဏ္ဍာများအတွက် မျှတမှုအခြေခံ ငွေပေးချေမှုစနစ် (Equalization Payment System) အား တည်ဆောက်ခွဲဝေခြင်းနှင့်အတူ ကုန်ထုတ်လုပ်သည့် ပြည်နယ်များမှ ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်းမရှိသော ပြည်နယ်များ သို့ လွှဲပြောင်းသော ခိုင်ကြေးရာခိုင်နှုန်း၊ မမျှော်လင့်သော အခွင့်အလမ်းမှ ရသောဝင်ငွေ (Windfall Tax) နှင့် အခြားအခွန်များ စသည်တို့အား

ပြည်နယ်များအကြား အလျားလိုက်လွှဲပြောင်းခြင်း (Horizontal Equalization Payment) ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်းသောအမြတ်ခွန် (Profit Tax)၊ ရှယ်ယာတန်ဖိုး ပိုင်ဆိုင်မှု (Equity Ownership) နှင့် အခြားအခွန်များ စသည်တို့အား ဒေါင်လိုက်လွှဲပြောင်းခြင်း (Vertical Equalization Payment) ဖြင့်လည်းကောင်း ခွဲဝေရမည်။

- (၃၃) သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များနှင့် သဘာဝသယံဇာတ မဟုတ်သော အရင်းအမြစ်များမှ ရရှိသောအခွန်ဘဏ္ဍာတို့အတွက် အခွန်ဘဏ္ဍာခွဲဝေခြင်း ပုံနည်းစနစ် (Formula) များကို စနစ်တကျ စီစဉ်ပြဋ္ဌာန်းထားရမည်။
- (၃၄) ဒေသအစိုးရများက တစ်နှစ်အတွင်းရရှိခဲ့သော အခွန်ဘဏ္ဍာကို နောက်တစ်နှစ် မတိုင်မီအထိ သို့မဟုတ် ယင်းအခွန်ဘဏ္ဍာကို ဒေသအစိုးရက သုံးစွဲရန် ရွေးချယ်ထားသော မည်သည့်နှစ်မဆိုအထိ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၃၄) ပြည်နယ်အစိုးရများအနေနှင့် ကိုယ်ပိုင်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာ အပြင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ကောက်ခံရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာ၏ သင့်တော် သော အချိုးကို (Transfer) ရပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။
- (၃၅) ပြည်သူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးကို ဝင်ငွေအလိုက် အခွန် ကောက်ခံသည့် ခေတ်မီစနစ်ကျသည့် အခွန်ကောက်ခံ သုံးစွဲသည့်စနစ်ကို တည်ဆောက်ရမည့်အပြင်၊ ယင်းစနစ်ကို ထိရောက်အောင်မြင်စွာ စွမ်းဆောင် နိုင်သည့် အစိုးရဌာနများနှင့် ကျွမ်းကျင်သည့်ဝန်ထမ်းများရှိရမည်။

(ဆ) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဆိုင်ရာအခြေခံမူများ

- (၁) ဒေသအကျိုးစီးပွားနှင့် ကိုက်ညီသော အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (Small and Medium-sized Enterprises - SMEs) ကို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက် အာမခံချက်ရှိအောင် ဖန်တီး ဆောင်ရွက်ခြင်းစသည့် SME ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ပြည်နယ်အစိုးရ အုပ်ချုပ်မှု အောက်၌ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။
- (၂) အထူးငွေချေးမှု အစီအစဉ်များအားဖြင့် ချို့တဲ့သော တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု များနှင့် ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ စီးပွားဖြစ် ငွေချေးမှုကို ဦးစားပေး မြှင့်တင်ရမည်။

- (၃) ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူလူထုများကို ကူညီရန် ပဋိပက္ခအလွန် အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်း အစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် (နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ပူးပေါင်း၍) အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး ရှိရမည်။
 - (၄) ဆင်းရဲချို့တဲ့သော၊ ထိခိုက်ခံရ လွယ်သော/ခုခံနိုင်စွမ်း နည်းပါးသော (Vulnerable) ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူလူထုအပေါ် အထူးအလေးထားမှု နှင့်အတူ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ငွေချေးခြင်း၊ သီးနှံအာမခံနှင့် အခြားသော စိုက်ပျိုးဆိုင်ရာ စီမံချက်များ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဦးစားပေးခြင်း ရှိရမည်။
- (ဇ) လူသားအရင်းအမြစ်နှင့် လူသားအရင်းအနှီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အခြေခံမှုများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသည့် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးအတွက် အထူးစီမံကိန်းများကို စီးပွားရေးမူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် အတူ အောက်ပါ အတိုင်း လုပ်ဆောင်ရမည်။
- (၁) ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှ ပြုလုပ်သည့် လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများ၏ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပကာလတို့ စွမ်းအင်မြှင့်တင်ရေး သင်တန်းများ တွင် ပြည်နယ်များမှလည်း တက်ရောက်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။
 - (၂) ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှ လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပြုလုပ် သည့် ကာလရှည် နိုင်ငံရပ်ခြား ပညာတော်သင် အစီအစဉ်များတွင် ပြည်နယ် များမှလည်း တက်ရောက်သင်ကြားပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။
 - (၃) ကဏ္ဍအသီးသီးအတွက် ချက်ချင်းဖြည့်ဆည်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သည့် အမျိုးသားအဆင့် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆိုင်ရာ ယန္တရားတစ်ရပ်အား ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်ကာဖွဲ့စည်းထားသည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အခြေခံဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။
 - (၄) လူသားအရင်းအမြစ်နှင့် အရင်းအနှီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပြည်နယ် များအကြား အသိပညာဗဟုသုတနှင့် အတွေ့အကြုံများ ဖလှယ်ရေး အစီအစဉ်များ ပူးပေါင်းရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ရှိစေရမည်။
 - (၅) စီးပွားရေးနှင့် ငွေကြေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပရှိ နိုင်ငံသားပညာရှင်များနှင့် နိုင်ငံခြားသား ပညာရှင်များကို

ကာလတစ်ခုအတွင်း ခေါ်ယူခန့်အပ်ကာ နည်းပညာလွှဲပြောင်းမှု အစီအစဉ်များ ဖြင့် တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ရမည်။

(၆) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၌ ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍတွင် လူငယ်နှင့် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးရမည်။

(ဈ) ပြည်သူ့လူထု အခန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာအခြေခံမှုများ

လွန်ခဲ့သောကာလများတွင် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ တွင် နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုကို အားပေးသည့် အခြေခံများ ပါဝင်မှုအားနည်းခြင်းရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ယင်းစီးပွားရေးမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများ နှင့်နည်းဥပဒေများ အဆင်သင့် မဖြစ်သေးမီ ကာလတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် စီးပွားရေး နှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး အခြေခံအဆောက်အဦးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကြောင့် ပြည်သူများအတွက် မလိုလားအပ်သော ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးအခြေခံများအား ထိခိုက်စေခြင်း၊ ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ကုမ္ပဏီနှင့် ဒေသခံပြည်သူ့လူထုအကြား ပဋိပက္ခဖြစ်ပေါ်စေခြင်းနှင့် ပြည်သူ့လူထု၏ လူမှုဘဝနှင့်အကျိုးစီးပွား ထိခိုက်စေခြင်း စသည်တို့ရှိခဲ့သည်။ ယင်းတို့ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကျိုးဆက်များကို ကာကွယ်ရန် အောက်ပါ အခြေခံမှုများဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်ပါမည်။

ပြည်သူများပါဝင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်

(၁) နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ အပါအဝင် ပြည်ထောင်စုစီးပွားရေးမူဝါဒများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်အစိုးရ များ၊ ဒေသတွင်းရှိ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူများ ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ရှိစေ ရမည်။

(၂) နိုင်ငံသားများအားလုံး တန်းတူရည်တူ ပါဝင်ခွင့်နှင့် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသော ရေရှည်တည်တံ့သော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်ရမည်။

(၃) ပြည်နယ်တွင်း လာရောက်လုပ်ကိုင်သော နိုင်ငံခြား/ ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများတွင် ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် သက်ဆိုင်သော ဒေသခံများအနေနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသော နေရာ၌ပူးပေါင်းပါဝင်ခွင့် ရှိရမည်။

(၄) တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အစိုးရက လက်ရှိခွင့်ပြုထားသော အကြီးစား စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများအပါအဝင် ပြုလုပ်ရန်ရှိသည့်

အလားတူလုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ သဘောထားကို ဦးစွာတောင်းခံ၍ ၎င်းပြည်သူများ၏ လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်မှု၊ အသက်အိုအိမ်ကို မထိခိုက်စေဘဲ ၎င်းတို့ ဆန္ဒရရှိမှသာ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု

- (၁) ပြည်သူတစ်ဦးချင်းစီ၏ တီထွင်ကြံဆမှုနှင့် စွန့်ဦးတီထွင်မှုများ အကျိုးကျေးဇူးခံစားခွင့်ကို ကာကွယ်ရန် ဉာဏ်ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေး (Intellectual Property Right) ဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့် ဥပဒေများ ချမှတ်ခြင်း ရှိရမည်။
- (၂) ဌာနေတိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ရိုးရာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးပြီး တိုင်းပြည်နှင့်ပြည်သူ့အများတွက် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲ၍ အကျိုးရှိသော လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဖော်ဆောင်ရမည်။
- (၃) ဌာနေတိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ၏ အားသန်ရာ မူလစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (ဥပမာ - စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး၊ အသေးစား ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၊ အစားအသောက်၊ ခရီးသွားနှင့်တည်းခိုခန်းစသည့် အခြားဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ) တို့ကို ရှင်သန်ကြီးထွားရေးအတွက် လိုအပ်သော နည်းပညာ၊ ငွေကြေးနှင့် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ ရရှိရေးတို့ကို သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရများမှ အားပေးအားမြှောက်ပြုရမည်။
- (၄) ပြည်တွင်းပြည်ပမှ လာရောက်လုပ်ဆောင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဒေသခံ လူ့အသိုက်အဝန်းများကို မထိခိုက်စေဘဲ၊ ဒေသခံများအတွက် အလုပ်အကိုင်၊ နည်းပညာ၊ လူနေမှုဘဝ မြှင့်တင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေရမည့်အပြင် သက်ဆိုင်ရာဒေသခံများ၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိရမည်။
- (၅) နိုင်ငံသားများ၏ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း၊ ဝင်ငွေနှင့် လူမှုစီးပွားဘဝတိုးတက်မြှင့်တင်ရေးတို့ကို တိုက်ရိုက်အကျိုးပြုသည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍများကို မြှင့်တင်ရမည်။ ယင်းကဏ္ဍများကို မြှင့်တင်ရာ၌ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ တန်းတူအကျိုး ခံစားခွင့်ရှိရမည်။
- (၆) သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ ထုတ်ယူအသုံးပြုရာတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်မှု မရှိစေရေးနှင့် တန်းတူညီမျှစွာ ခွဲဝေခံစားမှုများ ရရှိစေရေးကို အလေးထားဖော်ဆောင်ရမည်။

- (၇) ဒေသအတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်အစိုးရ များသည် ဒေသခံများအား စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုမရှိအောင် ကြီးကြပ်ရမည်။
- (၈) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ၏ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများနှင့် လုပ်ငန်း ကျွမ်းကျင်မှု မလိုအပ်သည့်လုပ်သားများ ခေါ်ယူရာတွင် ၎င်းလုပ်ငန်းအကောင် အထည်ဖော်ရာ ပြည်နယ်အတွင်း နေထိုင်သည့် ဒေသခံပြည်သူလူထုမှ ပါဝင်နိုင်ရေး ရည်ရွယ်ပြီး ရာခိုင်နှုန်းတစ်ရပ် သတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် ရှာဖွေငှားရမ်း အလုပ်ခန့်အပ်စေရမည်။
- (၉) ဒေသခံပြည်သူလူထုက မိရိုးဖလာအရ ပိုင်ဆိုင်သော လယ်ယာမြေများ၊ တောင်ယာမြေများနှင့် စားကျက်မြေများပေါ်၌ ပုဂ္ဂလိက (သို့) နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီများမှ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဒေသခံတို့၏ ဆန္ဒအလျောက် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် အခြေခံရမည်။
- (၁၀) စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဌာနေ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများကို ဦးစားပေးသည့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးစနစ် ဖော်ဆောင်ရမည်။
- (၁၁) ဒေသတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများသည် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေး၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းဖန်တီးရေးနှင့် နည်းပညာရရှိရေးတို့ကို ဖော်ဆောင်ရမည်။
- (၁၂) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများသည် ဒေသခံ လူ့အသိုက်အဝန်းများကို မထိခိုက် စေဘဲ ဒေသခံများ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းအကျိုးအမြတ် ခံစားခွင့် ရှိရမည်။
- (၁၃) အလုပ်သမားအခွင့်အရေးသည် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီ ဖြစ်ရမည်။

ပွင်းလင်းမြင်သာမှု

- (၁) အတည်ပြု အကောင်အထည်ဖော်မည့် စီမံကိန်းများ၊ ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများနှင့် အမိန့်ပြန်တမ်းများအားလုံးအပေါ် အများပြည်သူသိရှိစေရန် မဖြစ်မနေ ပြုလုပ် ရမည်။
- (၂) ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို ဒေသခံပြည်သူများမှ လွတ်လပ်စွာ သိရှိပါဝင်ခွင့်၊ သဘောတူညီခွင့်၊ သဘောထားကွဲလွဲခွင့် ရှိစေရမည်။

- (၃) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ၏ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကျိုးဆက်များ အားလုံးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ကြိုတင်သိရှိ၍ နားလည်သဘောပေါက်ကာ လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်သော သဘောတူညီမှု (Free, Prior and Informed Consent “FPIC) ရှိရမည်။
- (၄) အများပြည်သူ ကြားနာနိုင်ခြင်း (Public Hearings) နှင့် အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း (Public Consultation) များသည် အဖြစ်သဘောမဟုတ်ဘဲ အလေးအနက်ထား၍ အနှစ်သာရရှိစွာ ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ရှင်းလင်းကောင်းမွန်စွာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသော မူဝါဒများချမှတ်ရမည့်အပြင် လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု ရှိမရှိကိုလည်း ကြပ်မတ်ရမည်။
- (၅) မူဝါဒချမှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း သက်ဆိုင်သူများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ရယူနိုင်ခြင်း ရှိစေရမည်။
- (၆) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းတို့တွင် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၏ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုမပြုမီ သက်ဆိုင်သူများအားလုံးမှ အနည်းဆုံး တစ်လအလို သိရှိနားလည်သဘောပေါက်မှု ရှိထားရမည်။
- (၇) ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် စီမံကိန်းများတွင် လူမှုရေးတာဝန်ခံမှု (Social Accountability) ရှိသော အခြေအနေတစ်ရပ်ကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဒေသတွင်းရှိ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူလူထုများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဖန်တီးပေးနိုင်ရမည်။
- (၈) အစိုးရမှဝယ်ယူသုံးစွဲမှုများ (Government Procurement) အတွက် တင်ဒါများ၊ လုပ်ငန်းပါမစ်များထုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် မည်သူမဆို လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ကို အခြေခံ၍ လုပ်ဆောင်မှုအဆင့်ဆင့်တိုင်းတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ ရှိရမည်။

ချေးငွေနှင့် အခြားကူညီထောက်ပံ့မှုများ

- (၁) အသေးစား ငွေစုငွေချေးလုပ်ငန်းများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေပြီး ၎င်းတို့အချင်းချင်းအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ကာ လူထုအခြေပြု ဘဏ္ဍာရေး အရင်းအမြစ် ဖော်ထုတ်ရမည်။
- (၂) စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍအပေါ် လက်ဝါးကြီး ချုပ်ကိုင်မှု ပပျောက်စေရေးအတွက် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကဏ္ဍ၏

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ခြင်းအပါအဝင် ထိရောက်သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ ငွေချေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရမည်။

(၃) ဆင်းရဲချို့တဲ့သော၊ ထိခိုက်ခံရလွယ်သော/ ခုခံနိုင်စွမ်းနည်းပါးသော (Vulnerable) ၊ ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူလူထုအပေါ် အထူးအလေးထားမှုနှင့်အတူ ၎င်းတို့ကို ဦးတည်သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ ငွေချေးခြင်းလုပ်ငန်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ သီးနှံအာမခံနှင့် အခြားသော စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ စီမံချက်များ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်ရမည်။

(၄) ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူလူထုများကို ကူညီရန် ပဋိပက္ခလွန် အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်း အစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် (နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်း များနှင့် ပူးပေါင်း၍) အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးလုပ်ဆောင်ရမည်။

(၅) စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရမှ ချေးငွေများပေးအပ်သည့် ယန္တရားတစ်ရပ် ဖော်ဆောင်ပေး၍ ထောက်ပံ့ငွေများ (Subsidies) ထားရှိပြီး အသုံးပြုပေးရမည်။ ယင်းထောက်ပံ့ငွေများ ပေးရာတွင်လည်း အတိုးနှုန်းထား အနည်းဆုံးဖြင့် ပေးရမည်။

(၆) အထူးငွေချေးမှု အစီအစဉ်များအားဖြင့် ချို့တဲ့သော တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု များနှင့် ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ စီးပွားဖြစ် ငွေချေးမှုကို ဦးစားပေးမြှင့်တင်ရမည်။

(၇) အစိုးရအနေဖြင့် ၎င်း၏ယန္တရားလည်ပတ်မှုအား စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်ရေး အတွက် လွတ်လပ်သော အရပ်ဖက် နည်းပညာဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို ဖော်ထုတ်ပြီး ၎င်းတို့၏ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှုကို အားပေးသည့် အသေးစား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုအစီအစဉ်များကို ဖန်တီးပေးရမည်။

(၈) ဒေသထွက်စီးပွားဖြစ် သီးနှံများအပေါ် တရားမျှတသော အခွန်ကောက်ခံသည့် စနစ်ရှိရမည်။

(၉) သဘာဝသယံဇာတ အခွန်ဘဏ္ဍာများကို လူသားအရင်းအနှီးနှင့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် အဓိကသုံးစွဲရမည်။ ကြားကာလတွင် အခြားရေရှည်တည်တံ့သော ဝင်ငွေလမ်းကြောင်းများ

ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အစီအမံတစ်ရပ်ရပ်ရှိနေသ၍ သဘာဝသယံဇာတ အခွန် ဘဏ္ဍာအချို့ကို လက်ရှိအသုံးစရိတ်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။

(၁၀) အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လက်လှမ်းမီသည့် ငွေကြေး ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ထူထောင်ခြင်းကို အားပေးမြှင့်တင်ထောက်ပံ့ သွားရမည်။

(၁၁) ဘဏ်လုပ်ငန်းများကို ရှင်သန်စေပြီး၊ သမာအာဇီဝနည်းဖြင့် တိုးတက် အောင်မြင်သော လုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ကြီးထွားရန်၊ ပါရမီရှိသော တက်သစ်စ ဖွံ့ဖြိုးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင် (လူငယ်များအပါအဝင်) များ မတည်ငွေရနိုင်ရန် ဘဏ်များမှတစ်ဆင့် သင့်တော်သော အတိုးနှုန်းများဖြင့် ချေးငွေများ ရနိုင်အောင် ဖန်တီးပေးရမည်။

၅။ လတ်တလော ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သည့်အချက်များ

(၁) အပစ်ရပ်နယ်မြေများနှင့် ဆက်စပ်သော ဒေသများအတွင်းရှိ ပြည်သူတို့၏ လူမှုစီးပွား ဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ထိရောက်စွာဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် မျှတစွာ ထိန်းကွပ် ပေးနိုင်မည့် အစိုးရ၊ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံပြည်သူ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော ပူးတွဲ ကော်မတီကို အမြန်ဆုံးဖွဲ့စည်းရမည်။

(၂) ထိုကော်မတီအတွက် တိကျရှင်းလင်းသော တာဝန်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များ ရေးဆွဲလိုက်နာစေရမည်။

(၃) နိုင်ငံတကာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ သည် ထိုကဲ့သို့သော နယ်မြေများတွင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လိုပါက ယင်းပူးတွဲကော်မတီနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ရမည်။

(၄) အပစ်ရပ်ဒေသများရှိ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ကြီးကြပ်ရေး၊ ပဋိပက္ခများ/ပြဿနာများ ကြုံတွေ့နေသည့် စီမံကိန်းများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေး၊ အသစ်ဆောင်ရွက်မည့် စီမံကိန်းများကို အကဲဖြတ်ရေး စသည်တို့တွင် အထက်ဖော်ပြပါ ပူးတွဲကော်မတီနှင့် တိုင်ပင်လုပ်ဆောင်သွားရမည်။

(၅) ပူးတွဲကော်မတီဖွဲ့စည်းနိုင်ခြင်း မရှိသေးသည့်ကာလတွင် အစိုးရ၊ NCA လက်မှတ် ရေးထိုးထားကြသော ကရင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူလူထုကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော အရေးပေါ်ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းဖြေရှင်းရမည်။

- (၆) NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော ကရင်တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ (KEAOs) အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် လုံးလုံးလျားလျားရှိသော ဒေသများ အတွင်း လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက သက်ဆိုင်ရာ KEAOs၊ ဒေသခံလူထုနှင့် ကြိုတင်အသိပေး၊ တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းပြီး၊ ခွင့်ပြုချက်ရမှသာလျှင် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၇) ကရင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (KEAOs) ၏အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိ ဒေသများတွင်ရှိသော လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုများကို ၎င်းတို့မှ တိုက်ရိုက်လက်ခံရယူနိုင်ရမည်။
- (၈) ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ဆဲဖြစ်သည့် ကြားကာလအတွင်း အပစ်ရပ်နယ်မြေနှင့် နှစ်ဘက် လွှမ်းမိုးသော နယ်မြေများတွင် အခွန်စည်းကြပ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စများကို အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များအကြား နှစ်ဦးနှစ်ဘက်အကြေအလည် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေး သဘောတူထားရမည်။
- (၉) အခွန်စည်းကြပ်မှုဆိုင်ရာ သင့်လျော်သည့် နှစ်ဘက်သဘောတူထားသော မူဝါဒများကို ချမှတ်ပြီး အများပြည်သူကို ရှင်းလင်းအသိပေးခြင်းဖြင့် ပြည်သူများအတွက် မလိုလား အပ်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေမှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- (၁၀) ကြားကာလအတွင်း သတ်မှတ်ထားသော နယ်မြေများတွင် ဒေသခံပြည်သူ လူထုတို့၏ မိရိုးဖလာ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုပြီး မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အာမခံချက်ရှိရေး၊ မြေယာဥပဒေပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် အစိုးရနှင့် ကရင်တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၁၁) ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်နှင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နေစဉ်ကာလတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဘဝရပ်တည်မှုကို ခြိမ်းခြောက်သော အကြီးစားစီမံကိန်းများအား ကာလတစ်ခုအထိ ရပ်ဆိုင်းထားကာ စနစ်တကျ ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းနှင့် စီမံကိန်းအသစ်အား ဒေသခံပြည်သူလူထုမှလက်ခံနိုင်ပြီး အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို အထောက်အကူပြုသည့် ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေ ထွက်သည့် အချိန်အထိ ရပ်ဆိုင်းထားရမည်။
- (၁၂) ယခင်အစိုးရမှ ခွင့်ပြုထားခဲ့သော ဒေသခံပြည်သူလူထု အကျိုးစီးပွားနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်စေသည့် တပင်တိုင် အကြီးစားစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း (Large-Scale Monocropping) များကို ရပ်ဆိုင်းထားပြီး ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊

ထိခိုက်နစ်နာသူ ပြည်သူလူထုအတွက် ဖြေရှင်းမှုပြုခြင်းနှင့် အသစ်ထပ်မံ ခွင့်ပြုခြင်း များကို ရပ်ဆိုင်းရမည်။

(၁၃) လတ်တလောကာလတွင် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲသော နေရာများတွင် မှီတင်း နေထိုင်သော ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ်နှင့် လတ်တလော လူမှုဘဝလုံခြုံရေးတို့ကို တိုက်ရိုက်အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် အောက်ပါလုပ်ငန်းများကို အထက်ဖော်ပြပါ ပူးတွဲကော်မတီနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအကြား ထိလွယ်ရှလွယ်သော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဖြစ်စဉ်ကို သွေဖည်ခြင်းမရှိစေဘဲ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည် -

(က) လူသားဘဝလုံခြုံရေးနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူ ပြုစေမည့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ။

(ခ) အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းနှင့် လူမှုဘဝလုံခြုံရေးအတွက် အထောက်အကူ ပြုမည့် အသေးစားလုပ်ငန်းများ၊ စွန့်ဦးတီထွင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ တပိုင်တနိုင် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို အားပေး မြှင့်တင်ရမည်။

(ဂ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူတို့၏ လူနေမှုဘဝတို့နှင့် သဟဇာတရှိစေမည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အားပေးမြှင့်တင်ရမည်။

(ဃ) ဒေသခံပြည်သူများ၊ ပဋိပက္ခဒဏ် ခံစားရသူများနှင့် ထိခိုက်ခံရလွယ်သော/ ခုခံနိုင်စွမ်းနည်းပါးသော (Vulnerable) လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် သေးငယ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (Microbusinesses) ဖော်ဆောင်ပြီး လိုအပ်သော ချေးငွေများ (Loans) နှင့် ထောက်ပံ့ငွေများ (Grants) များဖြင့် ပံ့ပိုးခြင်း၊ ငွေကြေးနှင့် အခြားစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းများ အပါအဝင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်သည့် သင်တန်းများကို လိုအပ်သူများ လက်ထဲသို့ လွယ်ကူမြန်ဆန် ချောမွေ့စွာ ဆောင်ကြဉ်းပေးရမည်။

၆။ နိဂုံး

ဤစာတမ်း၏ ဖော်ပြချက်များသည် ကရင်တစ်မျိုးသားလုံး၏ မျှော်မှန်းထားသည့် ဒီမိုကရေစီ နှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသို့ ဦးတည်သည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အခြေခံမူများအပေါ် ထင်ဟပ်သည့် အမြင်သဘောထားများနှင့် အဆိုပြုချက်များဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူလူထု၊ ပြည်နယ်များနှင့် ဒေသတွင်းအသင်းအဖွဲ့များ၏ အရေးပါမှုနှင့် ပါဝင်မှုကို အဆိုပြုကာ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း အခွင့်အာဏာတို့အား အခြေခံအကျဆုံးအဆင့်ဖြစ်သော ပြည်သူလူထု အခန်းကဏ္ဍ ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့ဗဟိုပြု လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများလည်း ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါဖော်ပြချက်များသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မေလ (၁၆) မှ (၂၀) ရက်နေ့အထိ ‘လော်ဒီးလာ’ (ခေါ်) ‘လေးဝါး’ ၌ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကရင်အမျိုးသား နှီးနှောဖလှယ်ပွဲတွင် တက်ရောက်လာသည့် ကရင်လူထုတန်းစား၊ ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်းအသီးသီး၊ နိုင်ငံရေးပါတီနှင့် ကရင်တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များ၊ ကိုယ်စားလှယ်များမှအတည်ပြုခဲ့ပြီးသော စီးပွားရေး ဆိုင်ရာစာတမ်းမှ အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၃၁) ရက်မှ စက်တင်ဘာလ (၃) ရက်အထိ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - ၂၁ ရာစု ပင်လုံညီလာခံသို့ ကရင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများမှ တစ်စုတစ်စည်းတည်းဖြင့် တင်သွင်းခဲ့သော စာတမ်း၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကဏ္ဍပါအချက်များနှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလ (၁၉-၂၁) တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ ကရင်အမျိုးသားအခြေပြု နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ (အကြို) မှ ရရှိသည့် ဆွေးနွေးချက်၊ ဖြည့်စွက်ချက်များဖြင့် ထပ်မံဖြည့်စွက်ခဲ့ပါသည်။ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားကြသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ သက်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကရင်တတ်သိပညာရှင်များနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီး ထပ်မံပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ကာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ကရင်တစ်မျိုးသားလုံး၏ လိုလားချက်ကိုလွှမ်းခြုံမည့် စီးပွားရေး ရည်မှန်းချက် များနှင့် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကို ထောက်ပံ့စေရန်ရည်ရွယ်သည့် အခြေခံမူများကို ထပ်မံထည့်သွင်းပြီးပြုစုခြင်း ရှိခဲ့ပါသည်။

ဤစာတမ်းအား ပြုစုသည့် ကရင်အမျိုးသားများ ကိုယ်စားပြု စီးပွားရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ အလုပ်အဖွဲ့မှ ဘားအံမြို့သီရိဘားအံဟိုတယ် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၈) မှ (၂၀) ရက်နေ့အထိ ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ပထမအကြိမ်၊ ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသော ကိုယ်စားလှယ်များထံသို့ အဆိုပြုတင်သွင်းခဲ့ပြီး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်တင်ပြမှုများအပြီး အနှစ်သာရကို မထိခိုက်စေဘဲ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးဖြင့် အစည်းအဝေးက အတည်ပြုမှုရှိခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၂၈-၃၀) ရက်၊ လော်ဒီးလာတွင် ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ အနှစ်သာရကို မထိခိုက်စေဘဲ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်နိုင်ရန် ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းတင်ပြခြင်းဖြင့် ထပ်မံအတည်ပြုရရှိလာသော ဖက်ဒရယ်စနစ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စာတမ်းဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - (၂၁) ရာစု ပင်လုံ ဒုတိယအစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသော အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ လူမျိုးအလိုက်ကျင်းပသော ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စာတမ်းဖြစ်သည်။